

فصل چهاردهم: درس نامه ها (متون آموزشی)

۸۰۵. باقرآن در مکه و مدینه، اکبر دهقان، ۱۳۸۸،
۴۸۰ص، وزیری.

به بررسی آیات قرآنی درباره مکه و مدینه و حج می پردازد. آیات مربوط به حج و مکه و آیات مربوط به مدینه منوره و مسائل تاریخی، مانند برخی از جنگ ها و برخی از آیات مربوط به پیامبر اکرم در این اثر گزارش شده است. در آغاز، متن آیه شریفه و ترجمه بیان می شود و بعد از آن معنای واژه های مشکل سپس تفسیر آیه شریفه و در پایان، نکته های مختلف ادبی، اخلاقی، تربیتی، اجتماعی و عرفانی با بهره گیری از منابع مختلف شیعه و اهل سنت می آید.

۸۰۶. پرسش و پاسخ ویژه آزمون های حج، سازمان حج و
زیارت، ۱۳۷۵، ۳۸۸ص، وزیری.

متن آموزشی برای مدیران و عوامل خدماتی کاروان های حج است.

شامل سؤالاتی است که در آزمون‌های ویژه حج طرح می‌شود و به صورت پرسش و پاسخ آمده است.

۸۰۷. درآمدی بر فقه مقارن، مصطفی جعفر پیشه فرد، ۱۳۸۸، ۴۹۶ص، وزیری.

این نوشتار به منظور آشنایی و اطلاع مبلغان و روحانیان کاروان‌های حج و عمره از فتاوی‌های مذاهب مختلف در مورد موضوعات فقهی تهیه شده است. هدف نویسنده آن است که روحانیان بتوانند به راحتی به مقایسه میان مذاهب مختلف و آرا و فتاوی‌های آن‌ها بپردازند. مؤلف به گزارش فشرده‌ای از تاریخچه و آرای اصولی و فقهی پنج مذهب امامیه، حنبلیه، حنفیه، شافعیه و مالکیه پرداخته و در قالب مسائل جداگانه، با استفاده از منابع معتبر پنج مذهب، مقایسه میان آن‌ها را بیان می‌کند.

۸۰۸. درسنامه آداب سفر حج، سید علی قاضی عسکر، ۱۳۸۹، ۲۲۴ص، رقی.

بیان آداب سفر حج در قالب درسنامه‌های برای روحانیان کاروان‌ها است. در درس اول بخشی از آداب سفر حج شامل تعیین هدف، ضرورت کسب آگاهی، دانستنی‌های مورد نیاز، ضرورت فراگیری احکام مناسک حج و نیازهای علمی و معنوی در سفر حج به اختصار توضیح داده شده است. در درس دوم با اهمیت تأمین مخارج خانواده و احادیث و روایات مربوط به آن و موضوع‌های مهمی همچون اهمیت فراهم کردن زاد و توشه حلال، اهمیت خداحافظی و حلالیت طلبی، ضرورت انتخاب همراه و شایسته و تشویق دیگران به خوبی‌ها و توصیه ائمه معصومین: نسبت به آنها آشنا می‌شویم. درس سوم به بیان ویژگی‌های مدیر کاروان حج، ویژگی‌های همسفران، لوازم و وسائلی که در سفر حج مورد نیاز است و

فصل چهاردهم: درس نامه‌ها (متون آموزشی) ۳۴۱

ضرورت آغاز سفر با نماز و دعا و توجه به این نکات که آمادگی زائر را در سفر افزون خواهد ساخت، می‌پردازد.

۸۰۹. درسنامه آشنایی با تاریخ اسلام، سیدعلی میرشریفی،

۱۳۸۹، ۲ جلد.

از پانزده فصلی که کتاب آشنایی با تاریخ اسلام حاوی آن است، هشت فصل آن در جلد نخست آمده و هفت فصل دیگر

که شامل مطالب دوران پس از هجرت است، در جلد دوم آمده است و از جنگ احزاب آغاز می‌شود و با سرگذشت رحلت رسول خدا ﷺ خاتمه می‌یابد. در پایان هر فصل به خلاصه‌ای از مطالب آن بخش و خودآزمایی پرداخته شده است. برخی از عنوان‌های فصل‌های کتاب بدین قرار است: جنگ احزاب و دوران تثبیت قدرت؛ غزوة ذی‌قرد و پیامدهای صلح حدیبیه؛ دعوت جهانی و اسلام عمرو و خالد؛ سریه کعب و مجازات نشدن خالد؛ جنگ حنین و سریه امیرالمؤمنین به فلس؛ جنگ تبوک و سریه علی بن ابی‌طالب در یمن؛ هیئت ثقیف و سرانجام برترین انسان.

۸۱۰. درسنامه آشنایی با کشورهای اسلامی، حسن

روحانی، با همکاری جمعی از پژوهشگران مرکز تحقیقات

استراتژیک، ۱۳۸۹، ۳۴۴ص، رقی.

این مجموعه کوششی در جهت فراهم ساختن زمینه‌های

آشنایی هرچه بیشتر با مسلمانان برخی از کشورهای مهم جهان اسلام می‌باشد. در این کتاب اطلاعاتی درباره ساختارهای اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و آموزشی کشورهای عربستان سعودی، عراق، امارات متحده عربی، قطر، کویت،

بحرین، عمان، ترکیه، فلسطین، لبنان، مصر، الجزایر، مراک، تونس، افغانستان، پاکستان، هندوستان، مالزی و اندونزی آمده است.

۸۱۱. درسنامه احکام مبتلابه حجاج، محمدحسین فلاح
زاده، ۱۳۸۹، ۱۶۳ ص، رقی.

یکی از مباحث اساسی و مورد نیاز زائران بیت الله الحرام، احکام دین، عمره و حج است. براساس این نیاز بخشی از فرصت روحانیان معظم کاروان‌ها نیز باید به آموزش این مسائل اختصاص یابد، چرا که درستی و نادرستی اعمال آنان بسته به آگاهی آنها و مطابقت اعمالشان با احکام شرعی است. تقسیم احکام، وجوب شناخت احکام دین، معنی تقلید، وجوب تقلید برای افراد غیرمجتهد و محتاط، شرایط مرجع تقلید و احکام آن، راه شناخت مرجع تقلید، از عناوینی است که در درس اول تا سوم به آنها پرداخته شده است. درس چهارم تا درس ششم به انواع غسل، غسل‌های واجب، شرایط صحیح بودن غسل، چگونگی تیمم، شرایط صحیح تیمم، احکام تیمم، پوشش در نماز، مکان نمازگزار، قبله، نماز در مسجدالحرام و لباس نمازگزار و... می‌پردازد.

۸۱۲. درسنامه اسرار حج، محمدتقی فعالی، ۱۳۸۹،
۲۲۸ ص، رقی.

اثر حاضر، تلخیصی از کتاب اسرار عرفانی حج، شامل شش درس با این عناوین است. جایگاه و اسرار حج؛ اسرار عرفانی کعبه؛ اسرار عرفانی احرام؛ اسرار عرفانی طواف، نماز طواف، سعی و تقصیر؛ اسرار عرفانی عرفات، مشعر، منا، رمی و قربانی و فضایل مدینه منوره.

۸۱۳. درسنامه تفسیر آیات حج، محمد فاکر میبدی، چاپ ۳، ۱۳۸۷، ۳۰۳ص، وزیری.

در این نوشتار تفسیر چهل آیه قرآنی که ارتباط مستقیم با حج داشته‌اند، آمده است. در تفسیر هر آیه، پس از متن آیه، ابتدا برخی از واژگان در آن معنا شده است. پس از آن اشاره‌ای به چشم‌انداز و محتوای کلی آیه شده و در ادامه شرح و تفسیر آیه آمده است. در پایان هر آیه نیز برخی از لطایف و اشارات آمده است.

۸۱۴. درسنامه سیره معصومین علیهم‌السلام، محمد حسین واثق‌ی، راد، ۱۳۸۷، ۳۱۹ص، وزیری.

این کتاب برای مبلغان و روحانیان کاروان‌های حج و عمره تهیه شده و هدف آن شناخت سیره معصومین علیهم‌السلام برای ایشان است. مطالب کتاب در هشت فصل با این عناوین تنظیم شده است: مفاهیم کلی، سیره عبادی، سیره تربیتی، سیره خانوادگی، سیره اقتصادی، سیره اعتقادی، فقه و احکام دین، سیره سیاسی.

۸۱۵. درسنامه گزیده سیمای عقاید شیعه، جعفر سبحانی تبریزی، ترجمه جواد محدثی، ۱۳۸۹، ۳۰۸ص، رقعی.

کتاب حاضر شامل مباحثی درباره شیعه و تشیع؛ اصول اعتقادی؛ معیار توحید و شرک در عبادت؛ جایگاه قرآن نزد شیعه؛ بدعت در قرآن و حدیث؛ امامت نزد شیعه و اهل سنت؛ اهل بیت علیهم‌السلام؛ امام مهدی منتظر قربی‌التوفیق؛ صحابه و تابعین و وضو و نماز است که به صورت درس نامه برای مطالعه در سفر حج و عمره تهیه شده است.

۸۱۶. درسنامه مناسك حج، محمدحسین فلاح زاده، ۱۳۸۹، ۱۰۳ص، رقعی.

مناسك عمره و حج یکی از مباحث اساسی و مورد نیاز زائران بیت الله الحرام است که براساس این نیاز، بخشی از فرصت روحانیان معظم کاروان‌ها باید به آموزش این مسائل اختصاص یابد. در این کتاب در ضمن دوازده درس مناسك حج آموزش داده شده است.

۸۱۷. درسنامه مرزبانی از مکتب اهل بیت علیهم‌السلام، مجموعه سخنرانی‌های جعفر سبحانی، ۱۳۹۱، ۲۹۶ص.

مجموعه سخنرانی‌های آیت الله سبحانی در بررسی و نقد عقاید فرقه وهابیت است.

۸۱۸. دروس احکام و مناسك حج، محمدحسین فلاح زاده، ۱۳۸۶، ۲۱۶ص، رقعی.

یکی از متون آموزشی حج تمتع است که به احکام عمومی و مناسك حج پرداخته و در دو بخش تدوین یافته است. بخش اول، حاوی احکام عمومی مورد نیاز زائران و بخش دوم به احکام اختصاصی و مناسك حج پرداخته است.

۸۱۹. درسنامه شناخت عربستان و وهابیت، به کوشش حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت، معاونت امور روحانیون، ۱۳۸۷، ۱۹۲ص، وزیري.

از جمله متون آموزشی برای شرکت‌کنندگان دوره‌های آموزشی

فصل چهاردهم: درس نامه‌ها (متون آموزشی) ۳۴۵

روحانیان اعزامی به حج است. نویسندگان جنبه‌های مختلف کشور عربستان سعودی را بررسی کرده است. شناخت عربستان در این کتاب طی سه فصل با عناوین جغرافیای عربستان، عربستان در گذر تاریخ، تشکیلات مذهبی عربستان محقق شده است. در فصل اول جغرافیای عربستان از جنبه‌های طبیعی، انسانی، سیاسی، آموزشی و فرهنگی و نیز اوضاع اقتصادی بررسی شده است. تاریخ فراز و فرود حاکمان عربستان از سال ۱۱۴۰ قمری تا عصر کنونی در فصل دوم گزارش شده است و فصل سوم مذهب اهل حدیث (مذهب حاکم) و پیشینه وهابیت را بر می‌رسد.

۸۲۰. عناوین و سرفصل‌های آموزشی حج تمتع، معاونت

آموزش و تحقیقات بعثه، چاپ دوم، ۱۳۸۶، ۲۴۸ص، وزیری.

این کتاب به انگیزه آموزش حجاج بیت الله الحرام، برای روحانیان کاروان‌های حج فراهم شده است. عنوان‌های فصل‌های آن

چنین‌اند: مسائل اجرایی؛ بهداشت و درمان؛ احکام؛ مناسک؛ اسرار و معارف؛ عقاید؛ شناخت عربستان؛ مباحث سخن‌رانی‌ها.

۸۲۱. فرهنگ‌نامه اسرار و معارف حج، معاونت امور

روحانیون بعثه، چاپ سوم، ۱۳۸۷، ۲۶۳ص، وزیری.

عنوان دیگر: پیش‌درآمدی بر فرهنگ‌نامه اسرار و معارف حج.

متن آموزشی برای روحانیان کاروان‌های حج است و به بیان اسرار و معارف حج می‌پردازد و چنین موضوعاتی در بردارد: تعریف واژه‌ها و اصطلاحات؛ ضرورت طرح مباحث اسرار و فلسفه مناسک حج؛ منطق و روش پرداختن به بحث «فلسفه اسرار حج»؛ منابع و روش قرآن در بیان احکام و فلسفه و اسرار آن؛ روش اهل بیت در

بیان احکام و فلسفه و اسرار آنها؛ سیره و روش بزرگان مذهب در موضوع اسرار و حکمت‌ها؛ نمای کلی حج در قرآن.

۸۲۲. کارگاه آموزشی نگرشی دیگر به حج و عمره،

عبدالحمید واسطی، ۱۳۸۷، ۹۱ص، رقی.

معرفی عملکرد کارگاه‌های آموزشی مناسک حج است. این کارگاه‌ها به منظور آگاهی دادن به حجاج می‌باشد؛ به طوری که اطلاعات غلط آنها تصحیح شده و شناخت عمیق‌تر پیدا کنند. مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام عهده‌دار برگزاری این کارگاه‌ها بوده است. این مؤسسه چند کارگاه نمونه در مشهد مقدس برگزار کرد که دستاوردهای آنها به عنوان تجربه جدید در کشور اجرا شود. هدف این کارگاه‌ها، القای نگرش و بینش جامع به زائران است، به گونه‌ای که در زندگی آنها تأثیر مثبت داشته باشد. نیز این کارگاه‌ها روند منطقی برخورد با مسائل را به حجاج یاری می‌دهند. این روند شامل شش مرحله اساسی است: تعیین هدف، نقطه شروع، نقطه مرکزی، برنامه حرکت، نقاط بحران و خطر، نقطه مقصد. این کتاب اولین قسمت از نتایج حاصل از این کارگاه‌ها با عنوان «کارگاه‌های آموزشی زیارت فعال» است.